

Fedreløse familier er en samfunnsrisiko

Debatt

Sigurd Skårbeck
professor emeritus i sosiologi, Universitetet i Oslo

I Aftenposten 13. februar finner vi overskriften «Hun mener det er galt å hjelpe single å få barn». «Hun» er i dette tilfellet lederen for bloteknologirådet, Kristin Halvorsen. Mot seg har hun innstillingen fra Høyres prinsippprogramkomité med Jan Tore Sanner som formann.

Denne komiteen har på sin side flere reservasjoner når det gjelder omsorgsevne både for par og for enslige når det gjelder å få assistert befruktning.

Kristin Halvorsen begrunner også sin reservasjon med hensynet til barnet: «Dette handler ikke om hvorvidt man har en god oppvekst med en eller to foreldre, den kan være like god. Det handler om sårbarheten hvis noe skulle skje.»

Draps- og voldtektsmenn

Begge parter befinner seg her innenfor rammer av individsentrerte perspektiver, og mye kan sies med det som utgangspunkt. Men som sosiolog vil jeg likevel hevde at denne type perspektiver har sine begrensninger. De går utenom analyser av ulike institusjonaliserte familieformer med føringer for funksjonelle og for dysfunksjonelle tilpasningsformer.

Jeg kunne her ha vist til et snes bøker og forskningsrapporter som har problematisert ulike følger av det som på amerikansk kalles for «fatherless families»: 72 prosent av amerikanske mordere på nititallet hadde vokst opp uten familiekontakt med sine fedre. 60 prosent av amerikanske voldtektsmenn hadde samme type bakgrunn. (D. Cornell (et al.), *Behavioral Sciences and the Law*, s. 1987, og N. Davidson, «Life Without Fathers» Policy Review, 1990) Også europeiske studier viser samme mønster.

Gutt, tenåring og mann vs. far

For her å gi en populær fremstilling av en årsakskjede: 5-årige gutter vil normalt se opp til sine fedre som ufeilbarlige autoriteter. Som 15-åringer vil gutter normalt gjøre opprør mot sine fedre, som kan bli sett som gammeldage og undertrykkende. For en 25-åring vil far kunne oppfattes i et mer nyansert perspektiv: Han har sine sterke og sine svake sider, men han er tross alt far min!

Slike prosesser, fra binding, til løsrivelse og til mer balanserte relasjoner, forutsetter at gutter har fedre å kunne forholde seg til. Om mødre er aldri så omsorgsfulle, så kommer de til kort som rollemodeller og identitetsfigurer for gutter som har mye testosteron i kroppen. Dermed gutter skal bli menn, men ikke voldsmenn, er det mye som taler for at fedre er viktige, og at samfunn derfor løper en risiko ved å destillere alle typer av familieformer.